

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3269/2020
28.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Марине Милановић, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ..., ББ из ... - ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из ..., ЕЕ из ... и ЖЖ из ..., чији је заједнички пуномоћник Јадранка Ђелић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Београдске електране“, Нови Београд, чији је пуномоћник Градско правобранилаштво Града Београда, ради исплате накнаде трошкова за превоз, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3505/19 од 20.12.2019. године, у седници одржаној 28.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3505/19 од 20.12.2019. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 384/18 од 23.04.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиле АА којим је тражила да јој тужени надокнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле ББ којим је тражила да јој тужени надокнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле ВВ којим је тражила да јој тужени надокнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле ГГ којим је тражила да јој тужени надокнади

трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље ДД којим је тражила да јој тужени надокнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца ЂЂ којим је тражио да му тужени надокнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље ЕЕ којим је тражила да јој тужени надокнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом осмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца ЖЖ којим је тражио да му тужени надокнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом деветим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка и одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3505/19 од 20.12.2019. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је обавезан тужени да тужиљи АА накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке и обавезан тужени да тужиљи ББ накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем изреке и обавезан тужени да тужиљи ВВ накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу четвртм изреке и обавезан тужени да тужиљи ГГ накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом петим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу петом изреке и обавезан тужени да тужиљи ДД накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом

шестим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу шестом изреке и обавезан тужени да тужиоцу ЂЂ накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом седмим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу седмом изреке и обавезан тужени да тужили ЕЕ накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом осмим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу осмом изреке и обавезан тужени да тужиоцу ЖЖ накнади трошкове превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада, у периоду од децембра 2012. до краја децембра 2015. године, у износима са законском затезном каматом за периоде и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом деветим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка у делу става деветог изреке првостепене пресуде, па је обавезан тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 492.684,00 динара. Ставом десетим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 67.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправака пресуде.

Тужени је против правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремено изјавио ревизију због битне повреде поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су преко пуномоћника поднели одговор на ревизију. Предложили су да Врховни касациони суд одбаци или одбије ревизију, те да обавезе туженог да тужиоцима накнади трошкове поступка на име састава одговора на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана. Претходно је оцењено да је ревизија дозвољена у смислу члана 403. став 2. тачка 2) ЗПП.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити. У поступку по жалби, другостепени суд није пропустио да примени нити је неправилно применио одредбе процесног закона, што је било или могло бити од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, у утуженом периоду од децембра 2012. године до децембра 2015. године, тужиоци су били запослени код туженог, а према закљученим уговорима о раду било им је признато право на трошкове превоза за долазак на рад и одлазак са рада у складу са Колективним уговором код послодавца. Према одредби члана 123. став 2. тачка 1) Колективног уговора код туженог („Службени лист града Београда“ број 9/10), који се примењивао од 24.04.2010. године

до 24.04.2013. године, запослени је имао право на накнаду трошкова превоза у јавном саобраћају ако од места становања до места обављања делатности користи јавни градски, приградски и међуградски превоз, као једино средство превоза на удаљености до 50 км од седишта послодавца. Одредбом члана 122. Колективног уговора код туженог („Службени лист града Београда“, број 4/15), који је почео да се примењује 30.01.2015. године, утврђено је право запосленог на накнаду трошкова превоза у јавном саобраћају ради одласка на рад и повратка са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, уколико послодавац није обезбедио месечну претплатну карту за превоз, сопствени превоз запослених или на други начин обезбедио превоз запослених. На исти начин је право запослених на трошкове превоза било формулисано одредбама члана 128. став 2. Правилника о раду туженог од 04.07.2013. године и члана 22. алинеја 1. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној и стамбеној делатности у Београду („Службени лист града Београда“, број 55/12). Генерални директор тужене је донео Одлуку од 20.12.2011. године, којом је предвидео да право на трошкове превоза у јавном саобраћају има запослени који од места становања до места обављања рада користи јавни приградски, међуградски превоз као једино средство превоза на удаљености до 50 км од седишта послодавца. Накнада трошкова превоза се према тој одлуци утврђује на основу писане изјаве запосленог о адреси становања и фотокопије личне карте, броју и врсти превозних средстава које запослени користи, а који му омогућавају најкраћи или најбржи превоз од места становања до места рада, односно седишта послодавца. Овом одлуком је предвиђено да се трошкови превоза обезбеђују електронском уплатом месечних трошкова превоза „Бус-плус“ за запослене који на то имају право у зони ИТС1, ИТС2. Тужиоци су одбили да дају сагласност да им тужени сачини персонализовану „Бус-плус“ картицу и тужени им није платио трошкове превоза за утужени период.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио захтев тужилаца позивајући се на одредбу члана 118. став 1. тачка 1) Закона о раду и наведене опште акате туженог важеће у утуженом периоду, са образложењем да су тужиоци одбијањем да дају сагласност да им тужени сачини персонализовану „Бус-плус“ картицу спречили туженог да им надокнађује месечне трошкове превоза, па како радњама туженог није проузрокована никаква штета, не постоји правни основ да се тужиоцима накнади штета за неисплаћене трошкове превоза.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и тужбени захтев усвојио с позивом на наведена општа акта туженог - Колективни уговор код туженог из 2010. године и Правилник о раду туженог од 04.07.2013. године, закључујући да је Одлуком генералног директора туженог од 20.12.2011. године запосленима који немају персонализовану „Бус-плус“ картицу ускраћено право на накнаду трошкова превоза, које им је признато по оба наведена општа акта. По налажењу другостепеног суда, запосленом припада право да се определи за начин исплате трошкова превоза – куповином „Бус-плус“ картице или исплатом износа месечне претплатне карте.

Одредбом члана 118. став 1. тачка 1) Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...54/09) било је прописано да запослени има право на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада у складу са општим актом и уговором о раду у висини цене превозне карте у јавном саобраћају. Новелираном одредбом члана 118. став 1.

тачка 1) Закона о раду („Службени гласник РС“ број 75/14) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, уколико послодавац није обезбедио сопствени превоз.

Одредбама члана 8. Закона о раду прописано је да колективни уговор и правилник о раду (у даљем тексту: општи акт) и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом (став 1.), а да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено (став 2.).

Право запосленог на накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада је право установљено законом, које се, сагласно члану 8. став 1. Закона о раду, општим актом послодавца и уговором о раду не може одузети или умањити. Општим актом послодавца могу се утврдити ближи услови за остваривање овог права како би се спречила његова злоупотреба, као што је нпр. удаљеност места становања од места рада која изискује коришћење превоза или могућност коришћења службеног возила, а може се предвидети и начин обрачуна цене карте ако постоји више превозника у јавном саобраћају или запослени не долази свакодневно у место рада због боравка на терену и сл., али се не могу утврдити услови или критеријуми којима се умањује или доводи у питање суштина законом зајемченог права.

Суштина права зајемченог чланом 118. став 1. тачка 1) Закона о раду је да се запосленом исплати надокнада за трошкове превоза од места становања до места запослења ако због раздаљине између тих места запослени те трошкове евидентно има. Опредељивање законодавца за то да се висина накнаде призна у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, истовремено не значи да је коришћење средстава јавног превоза законом прописан услов за остваривање права запосленог на трошкове превоза и да је законом то право ускраћено запосленима који превоз до радног места обезбеђују на други начин (својим возилом, такси возилом и сл.). По оцени Врховног касационог суда, свим општим актима туженог који су важили у утуженом периоду умањено је законом признато право на накнаду трошкова превоза на тај начин што је запосленима ово право признато само у случају да искључиво користе јавни превоз (градски, приградски и међуградски). То право је додатно ограничено Одлуком генералног директора туженог од 20.12.2011. године, којом је предвиђено да се трошкови превоза обезбеђују електронском уплатом месечних трошкова превоза „Бус-плус“.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд налази да општим актима туженог није могло бити дерогирано право тужилаца на исплату накнада трошкова превоза за долазак на рад и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају у складу са чланом 118. став 1. тачка 1) Закона о раду, јер је чланом 9. став 1. истог закона прописано да се одредбе закона примењују ако општи акт и поједине његове одредбе утврђују неповољније услове рада од услова утврђених законом. Врховни касациони суд стога прихвата становиште другостепеног суда да су у

конкретном случају запослени имали право да се одреде за начин исплате трошкова превоза – куповином „Бус-плус“ картице, односно електронском уплатом месечних трошкова превоза „Бус-плус“, или исплатом износа у висини цене месечне претплатне карте у јавном саобраћају.

С обзиром на изнето, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је на основу члана 154. став 1. ЗПП, у ставу другом изреке, одбио захтев тужилаца за накнаду трошкова одговора на ревизију, с обзиром на то да нису били нужни за вођење парнице.

**Председник већа-судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић